

ZPRÁVA O NÁMĚTECH

MLADÝCH LIDÍ

2023

Vzkaz z redakce	3	Zavést ve školách vzdělávání o udržitelnosti	16
Volby do Evropského parlamentu 2024 za dveřmi	4	<i>Naučit děti sázet stromy a sbírat data o znečištění ovzduší?</i>	17
Together.eu	5	Zakázat karcinogenní chemické látky	18
Výběr námětů	6	Změna klimatu nám ničí zdraví – chceme, abyste si jako prioritu stanovili to změnit	19
15 MOST POPULAR IDEAS	7	<i>Jaká je budoucnost zdravotní péče?</i>	20
Upozornění o dezinformacích na všechny zpravodajské servery, pokud nezveřejní všechny své informační zdroje	8	Vegetariánská jídla jako alternativa pro každého a všude	21
<i>Kdo je padouch?</i>	9	Nahradit prodejní automaty fontánkami na vodu	22
Podpora inovativních projektů v oblasti umělé inteligence	10	Zastavit plýtvání potravinami v EU a pomoci nejzranitelnějším osobám	23
Potřebujeme vzdělávání v oblasti reprodukčního a sexuálního zdraví	11	Všechny stáže by měly být placené nebo jinak financované	24
<i>5 tipů, jak mluvit o sexu ve školách</i>	12	<i>Vy si můžete dovolit pracovat zadarmo?</i>	25
Jízdenky Interrail pro všechny mladé Evropany zdarma	13	Evropa by měla být surovinově soběstačná	26
Žádná země by neměla být vyloučena z programu Erasmus+	14	Společně jsme silnější: Přijmout společnou zahraniční politiku	27
Více výuky o EU ve školách	15	Závěrem	28

V roce 2023 jsme spolu ušli dlouhou cestu. Evropa se stále potýká s bezprecedentními výzvami a dopady změny klimatu a války na Ukrajině si vybírají svou daň na celém světě.

Potýkáme se také s následky koronavirové pandemie v podobě poklesu ekonomiky, potíží s duševním zdravím a narušené sociální spravedlnosti. Na evropské úrovni bylo pro překonání těchto výzev odvedeno mnoho práce.

S blížícími se volbami do Evropského parlamentu, které proběhnou v příštím roce, je nutné poukázat na změny, které si mladí Evropané přejí uskutečnit v nadcházejícím volebním období. Zároveň je třeba uznat, že v posledních letech bylo dosaženo významného pokroku.

Zpráva o námětech mladých lidí je završením cesty, která začala spolu s tímto rokem. Zahrnuli jsme do ní nápady, které vznikly jak na platformě youthideas.eu, tak na Evropském setkání mládeže (EYE2023) ve Štrasburku. Na této akci se ve dnech 9. a 10. června sešlo 8500 mladých lidí, aby sdíleli a utvářeli své názory na to, jak by Evropa v budoucnu měla vypadat.

Redakce: Elena Manso Palao, Lukas O. Rastovic and Alessia Melchiorre.

Jsmo přesvědčeni, že zpráva o námětech mladých lidí je účinnou cestou, jak podnítit politickou diskuzi a utvářet budoucí politické návrhy, zejména s výhledem na příští volby do Evropského parlamentu na jaře 2024.

Letošní, v pořadí již pátý, ročník byl obzvláště intenzivní a proběhla při něm řada podnětných debat. V Evropském parlamentu a v městečku EYE se uskutečnilo přibližně 325 aktivit, které měly přispět k tomu, aby se všichni účastníci v sídle evropské demokracie cítili jako doma.

Jako redaktoři zprávy o námětech mladých lidí jsme učinili důležité rozhodnutí. Nejenže chceme upozornit na nejpoblárnější a nejvlivnější myšlenky na platformě youthideas.eu, ale také nám jde o to představit některé náměty, které mládežnické organizace v celé Evropě již realizují.

Naším přáním je, aby tato zpráva inspirovala mladé lidi z celé Evropy. Má také přimět současné i budoucí europoslance a další instituce i mládežnické organizace, aby o ní přemýšleli a přistoupili ke konkrétním činům. Myšlenky zde uvedené se týkají široké škály témat, od iniciativ v oblasti udržitelnosti přes nové vzdělávací příležitosti až po digitální transformaci.

Jsmo přesvědčeni, že zpráva o námětech mladých lidí je účinnou cestou, jak podnítit politickou diskuzi a utvářet budoucí politické návrhy, zejména s výhledem na příští volby do Evropského parlamentu na jaře 2024. Jsmo vděční všem mladým lidem, kteří přispěli svými úžasnými návrhy a vizemi lepší Evropy, a doufáme, že jejich náměty v této zprávě vyniknou.

VOLBY DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU 2024 ZA DVEŘMI

Akce EYE2023 se konala pouze rok před volbami do Evropského parlamentu. Ty proběhnou ve dnech 6.–9. června 2024. A my máme pádný důvod k radosti! Zájem volit v eurovolbách i ochota k nim jít se ve srovnání s rokem 2018 zvýšily.

Podle průzkumu Eurobarometr provedeného na jaře 2023 vzrostl zájem o volby o 6 % a 67 % respondentů uvedlo, že k volbám pravděpodobně půjdou. To je o devět bodů více než před pěti lety.

67 %

dotazovaných v anketě uvedlo,
že k volbám pravděpodobně půjdou

Kategorie osob do

25

let byla skupinou, u níž v roce 2019 došlo k
největšímu nárůstu volební účasti

Poslední průzkum mezi evropskou mládeží ukázal, že téměř 90 % respondentů se v roce 2021 věnovalo alespoň jedné politické nebo občanské aktivitě. Mladí evropští občané jsou angažovaní více, než si obecně myslíme. Jedním z příkladů jsou dobrovolníci z platformy jsmespolu.eu.

Pokud jde o mladé lidi, byli v minulosti jednou z věkových skupin s nejvyšší mírou neúčasti u voleb. Pouze 28 % osob mladších 25 let, které byly oprávněny volit, odevzdalo ve volbách v roce 2014 své hlasy. Volby o pět let později však ukázaly, že počet lidí účastnících se voleb roste. Celková účast byla nejvyšší za 25 let a věková skupina, která zaznamenala největší nárůst své volební účasti, byla právě věková skupina osob do 25 let věku. Právě díky nim dosáhla volební účast nejvyšší úrovně od konce 20. století. Zapojení mladých lidí do politiky a rozhodování má pro naši demokracii zásadní význam. I když je nesmírně obtížné ve stručnosti vyjádřit, jakou budoucnost pro EU si mladí Evropané jako celek přejí, tato zpráva má posloužit jako důležitá platforma pro sdílení jejich příspěvků a politických cílů.

Téměř

90 %

dotazovaných se v roce 2021 zapojilo
nejméně do jedné politické nebo občanské
aktivity.

Během akce EYE se téměř 300 neaktivnějších dobrovolníků ze jmespolu.eu zúčastnilo intenzivního školení, kde je odborníci naučili cenné dovednosti, které jim jednoho dne pomohou uspořádat vlastní volební kampaň. Mluvili jsme s Dorotejou, Julianem a Micaelou.

Doroteja Horvat

Chorvatsko studentka práv
na Univerzitě v Záhřebu

„Zjistili jsme nejen, že mladí lidé chtějí volit, ale také že o volbách do Evropského parlamentu téměř nic nevědí. Musíte lidem ukázat, co z toho budou mít, a nechat je najít si, co je zajímavé.“

Jako dobrovolnice jmespolu.eu jsem uspořádala několik workshopů na středních školách, abych ukázala potenciálním prvovoličům základy fungování institucí EU.“

Julian Waldbauer

Rakousko student střední školy
a juniorní vyslanec EU

„Mám za to, že mladí lidé jsou v Evropském parlamentu zastoupení nedostatečně. Stala jsem se dobrovolnicí, protože jsem cítila, že se nám mladým nenaslouchá.“

Nemyslím si, že by mladí lidé neměli zájem nebo motivaci. Může to být naopak: například můj dědeček s babičkou už roky volí tu samou stranu bez ohledu na to, co se děje.“

Micaela Pezzini

Španělsko stážistka na španělském
ministerstvu zemědělství

„O EU jsem se nikdy zvlášť nezajímala. Ale brzy jsem si uvědomila, že Kanárské ostrovy, odkud pocházím, za hodně vděčí Unii a jejím fondům.“

Od té doby jsem uspořádala několik workshopů ve školách. Děkala jsem, co jsem mohla, abych informovala i své blízké. Pokud lidé nevědí, co EU je, co dělá a jak funguje, jak můžete očekávat, že se v neděli probudí a půjdou hned volit?“

Jmespolu.eu je komunita lidí, kteří věří v demokracii a chtějí, aby u příštích voleb do Evropského parlamentu hrála hlavní roli. Spojuje lidi z celé Evropy a umožňuje jim setkávat se, vyměňovat si poznatky a učit se novým dovednostem. Zároveň vybízí ostatní, aby se v roce 2024 evropských voleb zúčastnili. Existuje mnoho různých způsobů, jak se zapojit. Můžete se zúčastnit akcí a kurzů, abyste získali informace nebo je předávali dál, aby ostatní pochopili, jak důležité je hlasovat. Můžete dokonce uspořádat vlastní aktivitu. Otázka zní: chcete opravdu jednat?

Čím více lidí volí, tím silnější je naše demokracie.

PŘIPOJTE SE K JSMESPOLU.EU!

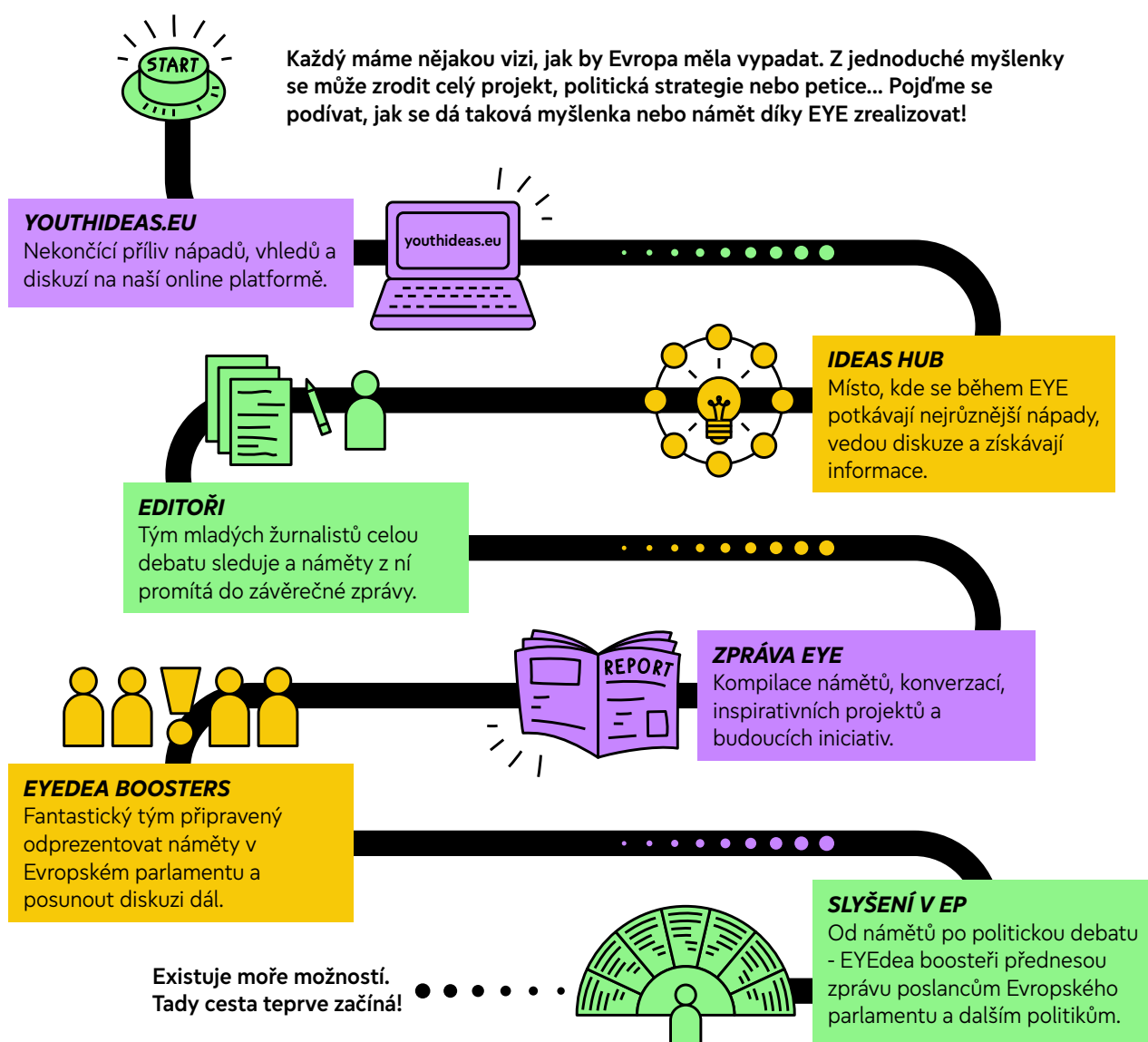
VÝBĚR NÁMĚTŮ

Chcete vědět, jak jsme vybrali náměty, které jsme nakonec zařadili do této zprávy? Před uspořádáním akce EYE2023 jsme sledovali platformu youthideas.eu, kam mladí lidé umísťují své návrhy na novou politiku a projekty pro lepší Evropu.

Od března 2023 jsme shromažďovali, schvalovali a upravovali tyto myšlenky a nakonec je rozdělili do 11 klíčových témat: Změna klimatu a životní prostředí, kultura a média, demokracie, vzdělávání, EU ve světě, zdraví a sport, lidská práva, pracovní místa, ekonomika a digitální transformace, migrace, bezpečnost a sociální spravedlnost.

Na akci EYE2023 vyhradilo centrum nápadů Ideas Hub, které se nacházelo vedle jednacího sálu, prostor pro účastníky, kteří se v něm mohli podělit o své nápady týkající se budoucnosti Evropy, a to jak osobně, tak pomocí platformy youthideas.eu. Kromě toho zde byli také odborníci z unijních institucí a zkušení projektoví manažeři z mládežnických organizací, kteří o nápadech diskutovali a nabídli své cenné rady.

Nakonec se na platformě objevilo přes 600 nápadů a více než 400 komentářů. Některé rozhodně vynikají a představují nejnaléhavější a nejpobulárnější požadavky mladých Evropanů. V této zprávě se s vámi podělíme o 15 nejpobulárnějších námětů podle příslušných témat.

15 NEJPOPULÁRNĚJŠÍCH

NÁMĚTŮ

UMÍSTIT UPOZORNĚNÍ O DEZINFORMACÍCH NA VŠECHNY ZPRAVODAJSKÉ SERVERY, POKUD NEZVEŘEJNÍ VŠECHNY SVÉ INFORMAČNÍ ZDROJE

Kdykoli někdo vstoupí na zpravodajský server, měl by být upozorněn, aby obsah stránek bral s rezervou.

To by se mělo vztahovat na všechny zpravodajské servery, které výslovně neuvádějí všechny své zdroje informací. Pokud zpravodajský web neuvede všechny své zdroje, měl by být automaticky považován za „nespolehlivý“.

To by zpravodajské stránky motivovalo ke sdílení všech svých informačních zdrojů, čímž by se zvýšila transparentnost pro

čtenáře. Pokud by EU takovou regulaci zavedla, přispělo by to k boji proti dezinformacím na evropské úrovni.

Svoboda projevu je velmi důležitá, ale zpravodajské servery a mediální konglomeráty s tisíci, nebo dokonce miliony čtenářů musí mít větší zodpovědnost za to, co publikují. Musí se vyhnout úmyslnému i neúmyslnému šíření dezinformací.

Jak to vypadá v současnosti?

V současné době neexistují na úrovni EU žádné právní předpisy, které by přicházely s podobnou iniciativou. Některé iniciativy ze strany EU se však již připravují nebo byly zrealizovány a tuto myšlenku do jisté míry odrážejí.

Cílem chystaného aktu o svobodě sdělovacích prostředků je chránit sdělovací prostředky před politickým vměšováním do jejich redakčních rozhodnutí. Schválen může být ještě v roce 2023. Účelem aktu je vnést transparentnost do vlastnictví sdělovacích prostředků a rozkrýt financování sdělovacích prostředků, které vyjadřují názory vstřícné vůči vládě státu. Akt o digitálních službách vstoupil v platnost v listopadu

2022. Platformám sociálních médií a kontaktním místům pro obsah zpravodajských médií uložil povinnost bojovat proti dezinformacím a volebním manipulacím a mazat veškerý obsah, který je v členských státech označen za nezákonný. Právní úprava v těchto dvou aktech však nesaží tak daleko, aby stanovila, že na zpravodajských webech sdělovacích prostředků musí být viditelné upozornění o dezinformacích.

Pozornost si zaslouží i tým Evropského parlamentu pro boj proti dezinformacím (SPOX). Spolupracuje s veřejnými institucemi a občanskou společností na analýze dezinformací a pořádá informační kampaně.

Kdo je padouch?

Jak česká organizace učí školní třídy bojovat proti dezinformacím

Tereza Kráčmarová

Spoluzakladatelka společnosti Fakescape

Kdo je „padouch“, který chce zrušit vaše letní prázdniny? Může se to zdát jako nevinná otázka. Česká organizace s názvem **Fakescape** ale její pomocí uvádí studenty do série detektivních úkolů, které je učí, jak ověřovat faktická prohlášení politiků během volební kampaně a jak poznat upravené fotografie na Instagramu.

To byl také příspěvek Fakescape na akci EYE2023, kde boj proti dezinformacím bylo jedním z témat, které budilo zájem mladých účastníků. Tato organizace navštívila se svým projektem více než 500 škol v České republice, kde mladé lidi učila, jak rozpoznat falešné zprávy, pomocí herních aktivit. Velkou měrou tak přispěla k výuce mediální gramotnosti občanů EU, což je dnes jedna z hlavních priorit Evropského parlamentu.

V současné době se v České republice nemusíme propagovat, protože školy nás už oslovují samy.

„Doufáme, že dokážeme studenty naučit nejen vyhledat zdroj informací online, ale také vnímat své vlastní emoce. Jsou to totiž obvykle emoce, na které falešné a zavádějící informace cílí,“ říká Tereza Kráčmarová, která založila Fakescape v roce 2018 s několika přáteli, když studovala žurnalistiku a politologii.

Organizace se od svého založení výrazně rozrostla. V roce 2021 získala Cenu Karla Velikého pro mladé Evropany za úsilí o výchovu mladých lidí k mediální gramotnosti a kritickému myšlení.

„V současné době se v České republice nemusíme propagovat, protože školy nás už oslovují samy,“ říká Kráčmarová. Fakescape navíc v současné době buduje svou síť na Slovensku a organizace v budoucnu hodlá expandovat do sousedního Polska, kde již spolupracuje s místní organizací.

Jak si ale můžete založit organizaci sami, pokud chcete něco změnit? Tři rady od zakladatelky Fakescape:

- 1: „Stačí jednoduše začít a spojit se s pár lidmi, kteří o tuto změnu také usilují. Jeden člověk prostě nemůže udělat všechno.“
- 2: „Když jsme začínali, neměli jsme tušení, co vlastně děláme. Ale i s malým množstvím peněz můžete stále udělat velké věci. Jakmile prokážete, že na to máte, najde se víc lidí, kteří vám budou důvěřovat a poskytnou vám finanční prostředky.“
- 3: „Uvědomte si, že se jedná o proces, kdy se stále učíte. Zůstaňte tedy otevření kritice, jelikož se díky ní může způsob práce vašeho týmu zlepšit a zefektivnit.“

PODPORA INOVATIVNÍCH PROJEKTŮ V OBLASTI UMĚLÉ INTELIGENCE

Intenzivnější výzkum umělé inteligence (UI) nám může pomoci s udržitelným rozvojem.

Evropská unie by měla realizovat více programů na podporu rozvoje UI pomocí grantů a jiných forem podpory, které budou určeny univerzitám a dalším výzkumným institucím působícím v členských státech. Tím by se přispělo k udržitelnému rozvoji a globální prosperitě.

Příkladem takového projektu je AI4Media. Je financován z unijního programu Horizont 2020 a jeho cílem je stát se střediskem excelence a zapojit do své činnosti výzkumníky z evropských i mimoevropských zemí. Účelem projektu je rozvíjet UI a poskytovat školení pro mediální odvětví se silným důrazem na etickou a důvěryhodnou UI.

Jak to vypadá v současnosti?

V červnu 2023 přijal Evropský parlament vyjednávací postoj k aktu o umělé inteligenci, jehož cílem je podporovat UI zaměřenou na člověka a zároveň chránit základní práva a demokracii.

Nová pravidla mají zajistit, aby veškerá UI vyvinutá a používaná v Evropě byla v souladu s unijními hodnotami, mimo jiné i se zásadami lidského dohledu, bezpečnosti, soukromí, transparentnosti a nediskriminace. Navržená regulace se řídí přístupem založeným na posouzení rizik a zakazuje formy UI, které představují nepřijatelnou míru rizika. Patří mezi ně tzv. „sociální kredit“, systémy biometrické identifikace ve veřejných prostorách (fungující v reálném čase i zpětně), biometrická kategorizace založená na citlivých rysech, systémy prediktivního policejního dohledu, systémy rozpoznávání emocí v různých kontextech a necílené

shromažďování zobrazení obličeje z internetu za účelem tvorby databází pro rozpoznávání obličeje. Do návrhu byly zahrnuty také vysoce rizikové aplikace UI, jako jsou systémy používané k ovlivňování voličů a doporučovací systémy na velkých platformách sociálních médií.

Akt ukládá povinnosti poskytovatelům základních modelů a zavádí také požadavky na transparentnost generativních systémů UI, výjimky pro výzkumnou činnost a součásti s otevřeným zdrojovým kódem a mechanismy, které veřejnosti umožní podávat stížnosti a dostávat vysvětlení ohledně vysoce rizikových systémů UI. Úřad EU pro umělou inteligenci pak bude pověřen monitorováním toho, jak se akt provádí. Jedná se o vůbec první právní úpravu v zájmu bezpečné a transparentní UI na světě.

POTŘEBUJEME VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI REPRODUKČNÍHO A SEXUÁLNÍHO ZDRAVÍ

Značný počet vědeckých a společenských výzkumných studií zdůrazňuje význam sexuální výchovy na středních školách. Mladí lidé potřebují praktické a objektivní informace.

V některých komunitách jsou otázky týkající se sexuality tabu a lidé o nich nemluví doma, ve škole ani ve zdravotnických zařízeních. V důsledku toho mohou být teenageři ohroženi pohlavně přenosnými nemocemi, problémy s duševním zdravím, chronickými zdravotními problémy nebo diskriminací a šikanou namířenou proti osobám LGBTQ+.

Ze zjištění vyplývá, že u mladých lidí, kterým jsou poskytovány vhodné informace v oblasti reprodukčního a sexuálního zdraví, je:

- pravděpodobnější, že rozpoznají a oznámí sexuální zneužití;
- pravděpodobnější, že oddálí svou první sexuální zkušenost do doby, než se na ni budou cítit připraveni;
- pravděpodobnější, že budou mít první sexuální styk po vzájemné dohodě;
- pravděpodobnější, že pochopí potřebu antikoncepce a budou ji účinně používat;

- méně pravděpodobné, že u nich dojde k neplánovanému či nechtěnému těhotenství;
- méně pravděpodobné, že se nakazí pohlavně přenosnou nemocí.

Jednou z hlavních výzev v tomto ohledu je nedostatek proškolených pedagogů se znalostmi nezbytnými pro to, aby mohli poskytovat vhodné a přesné informace o sexuálním a reprodukčním zdraví. Mezi další překážky patří opozice ze strany kulturních a náboženských představitelů, stejně jako obecně nedostatečné vzdělávání v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví, a to jak na místní, tak na unijní úrovni.

Učiňme první krok a poskytněme společně pedagogům správné informace, které budou ověřené vědci a zdravotními specialisty.

Jak to vypadá v současnosti?

Sexuální výchova spadá do kompetencí členských států, ale svou roli v podpoře zdraví hraje i EU, a to podle článku 168 Smlouvy o fungování Evropské unie.

V usnesení přijatém v červnu 2021 vyzval Evropský parlament členské státy, aby všem dětem a mladým lidem zajistily všeobecný přístup ke komplexní sexuální výchově a informacím. Výchova by měla být vědecky a empiricky podložená a přiměřená věku a měla by zahrnovat širokou škálu témat. Parlament rovněž vyzval členské státy, aby bojovaly

proti šíření diskriminačních a nebezpečných dezinformací o sexuálním a reprodukčním zdraví a souvisejících právech.

Unijní strategie pro rovnost žen a mužů pro období 2020–2025 dále zavazuje Evropskou komisi k usnadnění výměny osvědčených postupů mezi členskými státy a zúčastněnými stranami, pokud jde o sexuální a reprodukční zdraví a související práva. Strategie rovněž zdůrazňuje význam vzdělávání chlapců i dívek o rovnosti žen a mužů a o vztazích bez násilí.

5 tipů, jak mluvit o sexu ve školách

Mluvit o sexu je již dlouhou dobu tabu. Všichni si ale uvědomujeme, jak důležité téma to je. Jak začít?

Deirdre Betson

Vzdělavatelka v oblasti sexuálního zdraví ve společnosti SHAREIreland

Irská služba poskytující vzdělávání v oblasti sexuálního zdraví a vztahů (SHAREIreland) má několik tipů.

SHAREIreland spolupracuje se středními školami na programu Vztahy a sexuální výchova (RSE), který vytvořilo irské ministerstvo školství.

Smyslem workshopů SHAREIreland je pomoci studentům v tom, aby se v době přechodu od puberty k dospělosti rozhodovali s ohledem na zdraví.

Smyslem workshopů SHAREIreland je pomoci studentům v tom, aby se v době přechodu od puberty k dospělosti rozhodovali s ohledem na zdraví. Zde jsou konkrétní návrhy:

- **Mluvte o rozdílu mezi oboustranným souhlasem a svolením.** Oboustranný souhlas vychází z nadšení na straně obou partnerů. Svolení je jednostranné a může překračovat hranice mladých lidí, kteří se bojí říct ne nebo nejsou schopni se ohradit.

- **Mějte ve svém okruhu jednu důvěryhodnou dospělou osobu, které se můžete svěřit.** Kdo by to mohl být? Může to být člen rodiny, učitel, trenér nebo někdo jiný.

- **Přijměte projevy svého těla jako přirozenou věc.** Už žádné schovávání tamponu nebo vložky do rukávu, když jdete na toaletu. Menstruace je normální tělesná funkce, která připravuje dělohu na možné těhotenství. Zesměšňování lidí kvůli jejich každodenním tělesným funkcím vysílá signál, že cokoliv, co souvisí s tělem, vede k pocitům trapnosti a musí být drženo v tajnosti. Sexuální výchova bez ostychu má u mladých dospělých skutečný ohlas. Zahrnuje mimo jiné osvojení si správných anatomických termínů jak pro účely zdravotní péče, tak pro bezpečnost dětí.

- **Bavte se o tom, co pro vás znamená zdravý vztah.** Je také důležité bavit se o tom, jaké vztahy chceme mít. Vztahy založené na vzájemné úctě, kde se respektují naše hranice, prospívají našemu duševnímu a fyzickému zdraví. Mluvit o pocitech ve vztahu, a nikoli je ignorovat, je určitě pozitivní a zdravá věc.

- **Propagujte pozitivní vliv sexuální výchovy na zdraví.** Rozmanitá a inkluzivní sexuální výchova pozitivně přispěje ke zdraví mladých lidí. Vědět, jaký druh sexuální aktivity by vás mohl vystavit pohlavně přenosným nemocem, znamená uvědomovat si rizika a činit informovaná rozhodnutí v zájmu prevence a omezení rizik. Nakonec je i dobré vědět, kde se dostanete k podloženým, faktickým, věcným a nezaujatým informacím o sexuálnímu zdraví. To má pro všechny mladé lidi zásadní význam.

JÍZDENKY INTERRAIL PRO VŠECHNY MLADÉ EVROPANY ZDARMA

Mladí Evropané by měli mít nárok na jízdenku Interrail zdarma, jakmile dovrší 18 let. Zejména by se měla dostat k těm znevýhodněným, kteří si nemohou dovolit cestovat do zahraničí. V ideálním případě by takovou možnost měl mít každý mladý Evropan po dovršení 18 let věku.

To by mladým lidem v Unii poskytlo možnost procestovat Evropu a setkat se se svými vrstevníky. Taková iniciativa by mohla posílit zvědavost a navazování kontaktů v rámci celé generace, a mladým by se tak umožnilo dozvědět se více o Evropě.

Aby se více lidem usnadnilo cestování po evropské železnici, mohla by Unie financovat vývoj jednotné aplikace. Její pomocí

by si pak lidé mohli koupit jízdenky, které by platily u všech společností nabízejících železniční přepravu v EU. Aby dále podpořila cestování po evropských železničních, měla by EU přijmout právní předpisy, které po všech železničních společnostech budou požadovat, aby v případě zpoždění nebo zrušení spoje poskytly cestujícím okamžitě finanční odškodnění.

Jak to vypadá v současnosti?

Dnes mohou osoby ve věku 18 let získat jízdenku, která jim umožní cestovat po železnici po dobu až 30 dnů, v soutěži DiscoverEU, což je iniciativa programu Erasmus+ financovaná Unii. Žadatelé musí být občany členského státu nebo několika dalších vybraných zemí, případně v nich legálně pobývat, a zúčastnit se kvízu.

Jízdenku však v soutěži, která se koná dvakrát do roka, vyhraje pouze několik vybraných žadatelů. Plná realizace této myšlenky by znamenala neomezené rozšíření programu

DiscoverEU. Pokud by byl program upraven tak, aby upřednostňoval ty, kteří si nemohou jízdenku dovolit, musel by se také změnit systém podávání a vyřizování žádostí o účast v soutěži. To by vyžadovalo, aby žadatelé doložili svou finanční situaci nebo finanční situaci své rodiny. Je však důležité, aby celý proces zůstal jednoduchý, a byl tak co nejvíce přístupný.

V současné době existuje několik poskytovatelů, kteří nabízejí vlakové jízdenky od různých evropských železničních společností na svých webových stránkách a aplikacích.

ŽÁDNÁ ZEMĚ BY NEMĚLA BÝT VYLOUČENA

Z PROGRAMU ERASMUS+

Od roku 1987 nabídl program Erasmus+ příležitost k mobilitě a spolupráci více než 12 milionům mladých účastníků.

Program představuje výrazný úspěch Evropské komise a je zásadní, aby si svou skvělou pověst udržel.

Abychom podpořili růst a potenciál mladých lidí v celé Evropě i mimo ni, musíme se zasadit o rozšíření programu Erasmus+. Zvýšíme-li počet míst, dáme příležitost více studentům, a přispějeme tak k propojenější a prosperující společnosti. Pokud chceme využít plný potenciál našich budoucích lídrů a překlenout rozdíly, které nás dělí, musíme tento záměr naplnit.

Evropská komise by neměla dopustit, aby se mladí lidé stali obětí politických neshod mezi Evropskou unií a vládou konkrétního členského státu. Kromě toho by političtí představitelé měli chránit studenty před znevýhodněním.

Maďarský případ je v tomto ohledu varováním. Jako členský stát Evropské unie se Maďarsko může účastnit programů mobility v rámci Erasmus+. To umožňuje mladým lidem a pedagogům z této země získávat cenné zkušenosti a odborné znalosti v zahraničí a zároveň tak mohou tisíce studentů z celého světa navštívit Maďarsko, poznat ho a studovat v něm.

Jak to vypadá v současnosti?

95 % účastníků, kteří Erasmus+ využili v letech 2014 až 2020, označilo program díky nabytým zkušenostem za velmi přínosný. Pokud jde o období 2021–2027, Komise na program vyčlenila více než 28 miliard eur. Nové projekty musí být v souladu s aktualizovanými prioritami programu. Zvláštní důraz by se měl klást na témata, jako je začleňování a demokratická účast.

V roce 2020 se zahraničních výměnných pobytů v rámci programu Erasmus+ zúčastnilo 22 622 Maďarů, přičemž EU přispěla částkou 40,45 milionu eur. Dne 15. prosince 2022 však ministři financí unijních zemí kvůli obavám z korupce zmrazili významnou část dotací, které byly určeny pro Maďarsko na období 2021–2027.

Zakázali také EU uzavírat nové finanční dohody s tzv. svěřenskými nadacemi veřejného zájmu, které je podle maďarského práva možné zakládat od roku 2021. Unie se zaměřila na vzdělávací a kulturní instituce, které nenakládají s unijními finančními prostředky transparentně. Ve správních radách těchto nadací jsou navíc navzdory změnám příslušných zákonů stále významně zastoupeni vysoce postavení političtí činitelé z vládnoucí strany Fidesz. EU neumožňuje, aby politici přidělovali veřejné prostředky organizacím, v nichž mají rozhodovací pravomoc. V důsledku toho byla finanční podpora dočasně odebrána univerzitám, jejichž financování externě zajišťovaly právě svěřenské fondy ve veřejném zájmu.

VÍCE VÝUKY O EU VE ŠKOLÁCH

Evropští občané by měli lépe porozumět fungování EU a přínosům, které jim z unijního občanství plynou. Prvním krokem by mělo být doplnění výuky o demokracii a evropských hodnotách do školních osnov v celé EU.

Studenti by se například měli učit o právním státu, jednom z klíčových pilířů naší demokracie. Díky tomu si budou více vědomi významu EU ve svém vlastním životě a mnoha příležitostí, které jim nabízí.

Mladí Evropané by se o tom měli učit již od útlého věku a je obzvláště důležité, aby se toto povědomí dostalo i studentům na školách mimo větší města.

V rámci takto rozšířené výuky o EU by se navíc studentům mělo připomínat, že hlasování není jen jejich právem, ale také

povinností. Jsme toho názoru, že by tak v budoucnu došlo ke zvýšení volební účasti. V celé Unii by se mělo vyučovat o evropských dějinách i o různých evropských kulturách. Posílí se tím vnímání společné evropské identity a z dlouhodobého hlediska to povede k tomu, že se Unie bude více spoléhat sama na sebe.

V neposlední řadě by se mělo pořádat více návštěv unijních institucí pro mladé lidi, aby tak získali přímou představu o tom, jak EU funguje. Další výhodou spočívá v tom, že tak dojde k navazování kontaktů mezi mladými.

Jak to vypadá v současnosti?

V současné době neexistuje žádný právní předpis, který by vyžadoval, aby školy v členských státech vyučovaly o EU. Unijní instituce se však již snaží zvýšit viditelnost Unie ve školním vzdělávání.

Vzdělávací koutek je program Evropské komise, který nabízí učební materiály a různé hry, které pomáhají žákům a studentům základních a středních škol poznávat EU zábavným způsobem. Program vyslanci Evropského parlamentu do škol (EPAS) poskytuje školám, které se zapojily do jeho sítě,

vzdělávací obsah vytvořený v Parlamentu. Jeho cílem je zvýšit povědomí studentů o evropských hodnotách a evropské parlamentní demokracii. V současné době je v síti EPAS zapojeno přibližně 1500 škol z členských států, jeho dosah je tak přibližně 23 000 studentů. To však představuje jen velmi malý podíl z přibližně 81 milionů lidí mladších 18 let, kteří v Unii žijí.

Pokud by tento námět byl přijat, znamenalo by to další rozšíření již existujících programů nebo vytvoření programů nových.

ZAVÉST VE ŠKOLÁCH VZDĚLÁVÁNÍ

O UDRŽITELNOSTI

Udržitelnost je přístup, kterému se lze naučit. Měli bychom k němu vést žáky a studenty na školách, aby všichni občané Unie věděli, jak chránit životní prostředí.

Znalosti, které získáváme v mateřské škole a poté na vyšších stupních, nás ovlivňují po celý život. Proto je tak důležité klást při výuce důraz na ochranu životního prostředí, změnu klimatu a udržitelný rozvoj.

Tímto způsobem můžeme přispět k tomu, aby se ke každému dostaly ty informace, které potřebuje k ochraně životního prostředí a zachování planety, která nás živí.

Jak to vypadá v současnosti?

Na konferenci o budoucnosti Evropy v roce 2022 se konaly panelové debaty, kterých se zúčastnili občané EU z různých věkových skupin a socioekonomického prostředí. Jedním z hlavních doporučení bylo, aby se studenti ve školách učili více o udržitelnosti.

V současné době neexistují žádné právní předpisy EU, které by vyžadovaly, aby školy vyučovaly o otázce udržitelnosti. Obecně platí, že organizace vzdělávacích systémů a obsah výuky spadají do kompetencí členských států.

V červnu 2022 však Rada přijala doporučení pro členské státy, aby podporovaly politiku a programy výuky o ekologické transformaci a udržitelném rozvoji. Tato otázka se probírá v několika členských státech, ale celá věc si k účinnému řešení žádá právní úpravu. Kromě toho je třeba vzdělávat pedagogy v celé EU v tom, jak o udržitelnosti vyučovat.

Naučit děti sázet stromy a sbírat data o znečištění ovzduší?

Brainstorming k environmentálnímu vzdělávání na EYE

Anna Kowalczyk

Styčná důstojnice pro udržitelnost životního prostředí v [ESN](#)

Je červen 2023, parné léto. Stojíte ve Štrasburku co by kamenem dohodil od Evropského parlamentu, uprostřed takzvané EYE village, kde se koná Evropské setkání mládeže. Je tu rušno. Sešli se tu mladí lidé z celé Evropy i zbytku světa. Diskutují o svých politických ambicích a přáních lepší Evropy, poslouchají živou hudbu, zakusují se u toho do místní speciality tarte flambée a účastní se spousty workshopů s nadějí, že tohle by mohl být první krok ke změně.

V bílém stanu, příhodně pojmenovaném Future Space, se skupina angažovaných mladých lidí shromáždila v kruhu a jeden po druhém vyjmenovává, v čem jsou podle něj hlavní nedostatky toho, co a jak se dnes ve škole učí o udržitelnosti.

„Aby nás učitelé mohli o udržitelnosti učit, potřebují ty správné nástroje,“ hlásí jeden účastník.

„Měli bysme se učit, jak sami převzít iniciativu,“ říká další.

Jak zaznívají další a další nedostatky, padá na skupinu mírná beznaděj. Teď je ovšem čas sepsat co s tím! Po pouhých 20 minutách diskuze a brainstormingu mají účastníci papír plný možných řešení, jako třeba:

„Praxe v terénu, aby si studenti uvědomili, co se dá dělat v přírodě.“

„Vezměte studenty do lesa a naučte je sázet stromy!“

„Navažte partnerství mezi školami, nevládními organizacemi a organizacemi zabývajícími se klimatem.“

„Vezměte školní děti ven sbírat data o znečištění ovzduší.“

Na mnoha akcích pro mládež, např. na konferencích, se mluví jenom o výzvách a problémech. Tady ale účastníci navrhnou řešení, na kterých se dá pracovat.

Workshop vedla Anna Kowalczyková z organizace Erasmus Student Network. Doufá, že podobné workshopy spustí řetězovou reakci a objeví se spousta dalších iniciativ na téma vzdělávání o udržitelnosti:

„Na mnoha akcích pro mládež, např. na konferencích, se mluví jenom o výzvách a problémech. Tady ale účastníci navrhnou řešení, na kterých se dá pracovat. Doufám, že si je odnesou a přednesou je svým přátelům a v organizacích, v nichž pracují jako dobrovolníci. A že si uvědomí, že i oni sami můžou něco udělat,“ říká Anna.

© European Union - EPAPimages

ZAKÁZAT KARCINOGENNÍ CHEMICKÉ LÁTKY

Zakázat v Evropské unii používání glyfosátu, herbicidu používaného k hubení plevelu, který je pravděpodobně karcinogenní a zdraví škodlivý.

Glyfosát je jedním z nejběžnějších herbicidů na světě. Mnoho zemědělců jím stříká ovocné stromy, zeleninu, řepku, kukuřici, bavlnu, sójové boby, řepu cukrovku a pšenici. Používá se i na vodní rostliny a v lesnictví.

Jeho široké využití v zemědělství je však kontroverzní. Některé studie naznačují, že tato chemická látka může souviset s onemocněním rakovinou, zatímco jiné tvrdí, že žádná taková souvislost neexistuje.

Jak to vypadá v současnosti?

Parlament ve svém usnesení z roku 2017 podpořil návrh, aby bylo používání herbicidů na bázi glyfosátu s okamžitou platností omezeno a od prosince 2022 pak úplně zakázáno. Návrh Evropské komise prodloužit kontroverznímu herbicidu licenci o dalších 10 let poslanci zamítli. Namísto toho vyzvali k postupnému ukončení jeho používání, počínaje zákazem jeho varianty pro použití v domácnostech a v zemědělství, pokud jsou k hubení plevelu k dispozici účinné biologické alternativy.

Europoslanci se usnesli, že nejpozději do poloviny prosince 2022 by měl být glyfosát v EU zcela zakázán, s tím, že v mezidobí by měly být podniknuty další nezbytné kroky, jako je posouzení rizik, a to výhradně na základě publikovaných, recenzovaných a nezávislých studií.

Komise však povolení k používání glyfosátu v EU na poslední chvíli prodloužila až do konce roku 2023. Důvodem bylo oznámení Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA), že posouzení rizik dokončí nejdříve v červenci 2023.

ZMĚNA KLIMATU NÁM NIČÍ ZDRAVÍ – CHCEME, ABYSTE SI JAKO PRIORITYU STANOVILI TO ZMĚNIT

Změna klimatu ovlivňuje kvalitu našeho života. Měli bychom si proto dělat starosti o své zdraví.

Podle Světové zdravotnické organizace lze kvalitu života definovat jako „subjektivní vnímání vlastní životní situace ve vztahu ke kultuře a k systému hodnot, ve kterých daný člověk žije, a také ve vztahu ke svým cílům, očekáváním a starostem“. Jelikož životní prostředí je jedním ze standardních ukazatelů, jimiž se kvalita života měří, měli bychom se více zabývat tím, jaký dopad na naše tělo změna klimatu má.

Klimatická krize vyústila v katastrofické záplavy, vlny veder a sucha v celé Evropě. Prodloužila i pylovou sezónu. Existují důkazy, že klimatická rizika zhoršují příznaky onemocnění, způsobují problémy s mobilitou a zvyšují užívání léků.

Jakožto klíčové téma týkající se zdraví musí diskuze o klimatu na úrovni EU brát kvalitu života v potaz.

Tento námět se objevil už ve Zprávě o námětech mladých lidí z roku 2021! Minulá zpráva uváděla, že by se v této souvislosti měla vyvozovat odpovědnost podniků za znečišťování prostředí. Navrhovala sankce a povinnost zaměstnavatelů usnadnit využívání udržitelné dopravy.

Jak to vypadá v současnosti?

Ačkoli Evropská komise nikdy nepřijala právní předpis výslovně s ohledem na „špatnou kvalitu života způsobenou zhoršujícím se stavem životního prostředí“, Zelenou dohodu pro Evropu uznala, že změna klimatu představuje pro Evropu existenciální hrozbu.

Existuje několik návrhů, včetně aktualizace směrnice o průmyslových emisích. Jejich cílem je předcházet znečištění a omezovat je a zároveň snižovat náklady a také počet předčasných úmrtí za rok v důsledku astmatu, bronchitidy a rakoviny.

Aktualizovaná legislativa je součástí transformace Evropy v konkurenceschopnou a klimaticky neutrální ekonomiku s nulovým znečištěním, které má být dosaženo do roku 2050. Důraz klade na snižování emisí, podporu inovací a rovné podmínky na trhu EU. Nově se také bude vztahovat na velkoplošné zemědělské podniky s intenzivním chovem hospodářských zvířat, které produkují významné množství emisí amoniaku a metanu.

Ekonomické přínosy těchto změn z hlediska zdravotní péče se odhadují na více než 5,5 miliardy EUR ročně. Navzdory dosavadnímu snižování emisí jsou však potřeba další opatření, neboť průmyslová zařízení stále produkují značné množství emisí skleníkových plynů a škodlivých látek.

Jaká je budoucnost zdravotní péče?

Panagiotis Chaslaridis

Vedoucí pracovník pro politiku v EFA

Zájmová skupina alergiků a astmatiků v rámci Evropského parlamentu mládeže ve spolupráci s Evropskou federací sdružení pacientů s alergií a onemocněním dýchacích cest (EFA) sdružuje mladé pacienty s alergiemi a astmatem a zdravotníky ve věku od 16 do 26 let z celé Evropy. Zastupuje lidi trpící nemocemi způsobenými změnou klimatu a zhoršováním životního prostředí (tedy například znečištěním ovzduší), a hledají řešení problémů, jimž systémy zdravotní péče po pandemii COVID-19 čelí. Mluvili jsme s nimi krátce po workshopu o digitálním zdravotnictví, který na setkání EYE pořádali.

Můžete nám říct více o tom, co workshop na EYE přinesl? Který z příběhů, které jste během něj slyšeli, byl nejpozoruhodnější, a jaké byly nejzajímavější nápady účastníků?

Smyslem workshopu bylo zaprvé zjistit, jaké jsou zkušenosti mladých pacientů, ale i externích účastníků a která aplikace digitálního zdravotnictví je nejpoblíbenější. Zadruhé jsme chtěli pochopit, jaká hlavní řešení se nabízejí a jakou politiku bychom měli navrhnout, abychom tyto výzvy z pohledu mládeže mohli řešit.

Myslím, že za sebou máme dva opravdu úspěšné dny. Do workshopu se skutečně aktivně zapojili jak členové Evropského parlamentu mládeže, tak i ostatní účastníci. Zorganizovali jsme ho jako hru Jenga. Zná ji každý. Hráči se snaží z věže postupně vytahovat kvádry a klást je na vrchol tak, aby postavili věž co nejvyšší. Chtěli jsme tak rozvinout myšlenku společného vytváření digitálního zdravotnictví jako celku složeného z mnoha různých aspektů, z různých částí.

Jakou digitální aplikaci používají nejraději?

Z pohledu naší patientské komunity bych řekl, že mladí lidé – kteří jsou ve srovnání s jinými věkovými kategoriemi s technologiemi nejlépe obeznámeni – oceňují aplikace, které jim umožňují sledovat progresi onemocnění a vést si přesné záznamy symptomů.

Můžou také data předat svému lékaři, který pak může lépe zvážit další léčbu. Proto si myslím, že je to docela důležité, zejména u některých pacientů s astmatem, protože jim to umožňuje zaznamenávat, kdy se jim astma zhoršuje a kdy mají záchvaty.

Na vašem workshopu na EYE zaznělo také téma umělé inteligence a výzev, jež přináší. Jaký máte názor na možnou budoucí legislativu EU o využití umělé inteligence ve zdravotnictví?

Podle mě se musíme na umělou inteligenci dívat jako na nástroj. To znamená, že záleží na tom, jak ho používáte. Je to dobrý sluha, ale zlý pán. Já v umělé inteligenci rozhodně vidím potenciál. Dokonce i u našeho typu nemocí jako alergie, astma a chronická obstruktivní plicní nemoc (CHOPN) je přínosná v tom, že díky ní máme rychleji k dispozici data a informace i rychlejší přístup k léčbě a inovacím. Pro naši patientskou komunitu musí být umělá inteligence samozřejmě regulovaná, soustředěná na člověka, na pacienta a obecně lidská.

Evropská unie pracuje na aktu o umělé inteligenci a v současnosti se věnuje šířeji různým aplikacím umělé inteligence. Momentálně tedy vyčkááme, a jakmile budeme návrhy Evropské komise mít, posoudíme je.

Má vaše sdružení nějaké další projekty spojené se zaváděním digitální zdravotní péče?

V současné době pracujeme také na společném evropském prostoru pro zdravotní data – prostoru nabízejícím infrastrukturu pro bezpečnou výměnu zdravotních údajů v rámci celé Evropy.

Tuto iniciativu pochopitelně velmi vítáme, samozřejmě za předpokladu, že skutečně zohlední potřeby a souhlas pacienta.

VEGETARIÁNSKÁ JÍDLA JAKO ALTERNATIVA

PRO KAŽDÉHO A VŠUDE

Počet lidí, kteří se rozhodli stravovat vegetariánsky, rok od roku roste. Ať už jsou důvody k tomu zdravotní, nebo etické, omezit konzumaci produktů, jako je maso nebo ryby, je dnes běžná věc.

Podle Evropské organizace spotřebitelů (BEUC) omezilo spotřebu masa nebo ho úplně přestalo jíst více než 40 % spotřebitelů v EU.

Vzhledem k tomu, že snižování spotřeby masa je stále běžnější a velmi prospěšné pro životní prostředí, měla by být vegetariánská jídla součástí nabídky ve školních, nemocničních i firemních jídelnách. V zájmu zdraví obyvatelstva i životního prostředí

stojí za to zvážit, zda by takové opatření nemělo mít oporu v legislativě.

Evropské orgány by měly navrhnout předpis, který by jídelnám ve školách, nemocnicích a podnicích ukládal, že jejich jídelní lístek musí obsahovat vegetariánská jídla, a podpořit tak vegetariánství coby skutečnou alternativu, a to nejen v zájmu zdraví, ale také životního prostředí.

Jak to vypadá v současnosti?

Přesně tato myšlenka – snížit spotřebu masa podporou vegetariánských menu ve školních a firemních jídelnách – je jedním z řešení, jež navrhla výzkumná služba Evropského parlamentu jako způsob, jak odstranit nedostatky současného potravinového systému Evropské unie.

V únoru 2022 vydal Evropský parlament usnesení, v němž vyzdvihl roli zdravé stravy v prevenci a omezování výskytu rakoviny. Zdůraznil, že nadměrnou konzumaci masa je třeba

omezit. V tomto smyslu by zákonná povinnost zahrnout do jídelních lístků vegetariánské pokrmy pomohla zmírnit nejen naši ekologickou stopu, ale i riziko rakoviny.

V současnosti v EU běží projekt Ovoce, zelenina a mléko do škol, jenž spočívá v distribuci těchto produktů milionům dětí po celé EU, od mateřských po střední školy. Projekt se v současnosti reviduje, tak aby byl jeho dopad z hlediska udržitelné spotřeby potravin co největší.

NAHRADIT PRODEJNÍ AUTOMATY FONTÁNKAMI NA VODU

Pokud bude pro lidi snazší doplnit si vodu do vlastní láhve než si koupit několik lahví na jedno použití, klesne spotřeba plastů.

Jedním ze způsobů, jak toho dosáhnout, je instalovat ve všech členských státech hliníkové výdejníky vody. Filtrovaná voda z nich by se prodávala za stejnou cenu jako běžná plastová láhev vody.

Uchováváním vody v hliníkových výdejnicích namísto plastových lahví bychom se vyhnuli vzniku tun plastového odpadu.

Jak to vypadá v současnosti?

Evropská unie zavedla směrnici o plastech na jedno použití různá opatření, jimiž bojuje proti znečišťování moří odpadky a plasty. Zakazuje totiž uvádět na trh v členských státech plastové výrobky na jedno použití, pokud jsou snadno k dispozici cenově dostupné udržitelné alternativy.

V konečném znění textu se pak na základě požadavku, který vynesl Evropský parlament v rámci jednání s Radou, tržní omezení rozšířilo na další druhy plastů (oxo-rozložitelné a polystyren) používané v nápojových obalech. Poslanci Evropského parlamentu rovněž hlasovali pro to, aby se stanovil závazný cíl do roku 2025, kdy by nápojové lahve

byly nejméně z 35 % vyráběny z recyklovaného materiálu. Po jednání s Radou byl cíl nakonec stanoven na 25 %.

Zatímco směrnice se zabývá položkami, jako jsou plastové sáčky a nápojové kelímky, stanovila EU v roce 2021 další cíl, který se týká výpočtu, ověřování a vykazování údajů o tříděném sběru plastových nápojových lahví: do roku 2025 by se mělo začít recyklovat 77 % plastových lahví a do roku 2029 by to mělo být 90 %. PET láhve by zároveň měly od roku 2025 obsahovat nejméně 25 % recyklovaného materiálu, od roku 2030 pak už všechny plastové nápojové lahve nejméně 30 %.

ZASTAVIT PLÝTVÁNÍ POTRAVINAMI V EU

A POMOCI NEJZRANITELNĚJŠÍM OSOBÁM

V současnosti se 33 % všech vyrobených potravin zkaží a následně vyhodí nebo zamíří do odpadu rovnou. Přitom více než 20 % obyvatel EU zároveň hrozí chudoba nebo sociální vyloučení.

To znamená, že nejméně každý pátý člověk má každý měsíc problém naplnit své nezákladnější potřeby, včetně té úplně nejdůležitější: vyvážené stravy. Tato primární potřeba tvoří samotný základ lidského práva na život.

Na řešení tohoto problému by se měl, svým vlastním způsobem, podílet každý. Obchody, restaurace a podniky by proto měly být ze zákona povinny veškeré potraviny, které jinak každý den vyhodí a které ještě nejsou prošlé, darovat hladovým a chudým. Takové potraviny by tak mohly místo toho, aby skončily v koši, pomoci snížit sociální nerovnost.

Jak to vypadá v současnosti?

Podle výzkumné služby Evropského parlamentu si více než 10 % populace v každém třetím státě EU nemůže dovolit dát si obden maso, rybu, kuře nebo jejich vegetariánskou alternativu. Problém ještě zhoršuje plýtvání potravinami. Evropský parlament v souladu se svými závazky k plnění cílů udržitelného rozvoje dvakrát (v roce 2020 a v roce 2022) vyzval ke snížení plýtvání potravinami v EU do roku 2030 na polovinu.

Ve svém usnesení z roku 2022 Parlament vyzdvihl, že v EU se každý rok vyhodí 88 milionů tun potravin. Aby se zabránilo potravinovým ztrátám, doporučil „usnadnit darování potravin prostřednictvím soudržného uplatňování právních předpisů o odpovědnosti“.

Kromě toho Komise za účelem omezení plýtvání potravinami navrhne do konce roku 2023 právně závazné cíle. Vychází přitom mimo jiné z pokynů EU k darování potravin z roku 2017. Jsou v nich zahrnuty například doporučené hygienické normy, požadavky na informace uváděné u balených potravin či daňové pobídky pro subjekty, které potraviny darují. Je v nich také zdůrazněno, jak užitečné je zmrazení přebytečných potravin, aby mohly být darovány a přerozděleny.

V tomto duchu pak opatření členských států zaměřená na poskytování potravin a základní materiální pomoci těm nejchudším podporuje Fond evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD).

VŠECHNY STÁŽE BY MĚLY BÝT PLACENÉ NEBO JINAK FINANCOVANÉ

Pro mnoho mladých lidí dnes platí, že chtějí-li nabýt první pracovní zkušenosti, musejí pracovat zadarmo. Neplacené stáže jsou někdy první příležitostí, jak začít zkušenosti získávat.

I když jsou stáže pro řadu mladých lidí užitečné a je to dobrá možnost, jak vkročit na trh práce a získat zkušenosti, neplacené stáže by měly být v celé EU zakázané.

Na každou stáž by mělo být k dispozici financování, ať už ji stážista absolvuje ve své domovské zemi, nebo v zahraničí. Dostupné nástroje financování (např. z programu Erasmus+) by měly pokrývat náklady na ubytování a dopravu. Tam, kde tyto mechanismy nestačí, by se měla zavést další opatření, aby se náklady stážistů pokryly.

Přístup k takovým profesním příležitostem mají jen ti, kteří si mohou dovolit pracovat zadarmo, protože je podporuje rodina nebo zkrátka mají lepší finanční možnosti. To přispívá k nerovnosti a sociální nespravedlnosti. V zájmu zajištění rovných příležitostí a ochrany práv mladých lidí by proto neplacené stáže měly být zcela zakázané.

Tento námět se objevil už ve Zprávě o námětech mladých lidí z roku 2021! Tehdy se navrhovalo skoncovat s neplacenými stážemi bez ohledu na vzdělání nebo sociální postavení tak, že se zřídí zvláštní fondy.

Jak to vypadá v současnosti?

Evropský parlament se prostřednictvím řady usnesení a zpráv zasazuje o silnější právní ochranu stážistů již od roku 2010. Stávající rámec pro kvalitu stáží definuje různá kvalitativní kritéria, jako jsou transparentní pracovní podmínky a přijímací řízení, přiměřená doba trvání stáže a písemná dohoda o stáži. Nezabývá se však finančním odměňováním stážistů ani stipendii.

V lednu 2022 výzkumná služba Evropského parlamentu ve své studii nazvané „Kvalita stáží v EU“ uvedla, že stážistům na pracovní stáži by měla náležet minimální mzda. O pouhý měsíc později vydal Parlament usnesení, v němž praxi neplacených stáží odsoudil a označil ji jako „vykořisťování mladých pracovníků a porušování jejich práv“.

Evropská komise v roce 2023 zahrnuje do svého ročního pracovního programu „posílený rámec pro kvalitu stáží“. Parlament pak letos v červnu schválil legislativní zprávu z vlastního podnětu, v níž vyzývá k tomu, aby byl revidovaný rámec pro kvalitu stáží převeden na směrnici a tím následně proveden ve vnitrostátním právu v celé EU. Ve zprávě se zabýval odměňováním stážistů a navrhl, že jejich odměna by měla pokrývat „minimálně náklady na základní životní potřeby, jako je jídlo, bydlení a doprava, s přihlédnutím k životním nákladům v daném členském státě“.

Vy si můžete dovolit pracovat zadarmo?

Organizace, která usiluje o zákaz neplacených stáží

Mark McNulty

Člen představenstva YFJ

Odpovědný za portfolio sociálního a ekonomického začleňování

Kboji proti neplaceným stážím a snaze usnadnit mladým lidem vstup na trh práce výrazně přispěla občanská společnost. Mezi mládežnickými organizacemi, které se do boje zapojily, se vyjímá Evropské fórum mládeže (YFJ) a jeho příběh.

Neplacené stáže mají nejen přímé sociálně-ekonomické důsledky pro ty, kteří je absolvují, ale vybírají si také daň na duševním zdraví mladých lidí.

Evropské fórum mládeže nedávno podalo kolektivní stížnost Evropskému výboru pro sociální práva Rady Evropy, a uspělo. Výbor rozhodl, že neplacené stáže v Belgii „umožňují mladé lidi vykořisťovat a využívat je jako neplacenou pracovní sílu“. Ačkoli konečné rozhodnutí bylo zveřejněno až v roce 2022, stížnost byla podána už v roce 2017.

Kromě stížnosti vede fórum kampaň za zákaz neplacených stáží. Mark McNulty, člen rady YFJ spoluodpovědný za portfolio sociálního a ekonomického začleňování, vysvětluje, jak kampaň vznikla:

„Když se začal revidovat rámeček pro kvalitu stáží, rozhodli jsme se, že spustíme kampaň. Dali jsme jí úplně jednoduchý název: „Vy si můžete dovolit pracovat zadarmo?“ To, že někdo musí pracovat zadarmo, je opravdu nespravedlivé, hlavně si to ale jen málokdo může dovolit.“

V lednu 2023 zveřejnilo fórum diskusní dokument, který ukazuje, že neplacená stáž stojí mladého člověka v průměru 1 000 EUR za měsíc.

„Když mladý člověk před nástupem do své první práce absolvuje dvě šestiměsíční stáže, stojí ho to 12 000 EUR. Tuhle částku přitom mohl ušetřit a použít třeba na první splátku vlastního bydlení. Ale místo toho je nucen ji ještě předtím, než vůbec začne dělat kariéru, prakticky vyhodit z okna, aby mohl absolvovat neplacenou stáž.“

Mark takovou situaci sám zažil:

„Byl jsem na stáži v Irsku a ve Spojených státech. Lidé, kteří pracují jako neplacení stážisté, většinou pocházejí z celkem dobře zajištěných rodin. To ale není můj případ. Jednu neplacenou stáž jsem absolvoval před pár lety, když jsem byl na univerzitě, a musel jsem si k tomu zároveň najít práci. Měl jsem docela štěstí, že jsem si to mohl dovolit, že? Spousta lidí ale nemůže vedle stáže ještě pracovat. Viděl jsem stážisty, kteří s tím opravdu bojují, opravdu se snaží, ale musí se rozhodovat, jestli spíš zaplatí nájem, nebo zdravotní pojištění.“

Neplacené stáže mají nejen přímé sociálně-ekonomické důsledky pro ty, kteří je absolvují, ale vybírají si také daň na duševním zdraví mladých lidí:

„Myslím, že z toho stresu člověk prakticky zestárne. Snažíš se to všechno nějak udržet v chodu, protože musíš. Už jen najít práci je stres, ale skloubit práci, stáž, a případně ještě vysokou školu je jako žonglovat se zavázanýma očima.“

EVROPA BY MĚLA BÝT SUROVINOVĚ SOBĚSTAČNÁ

Vzhledem k útlumu, jaký způsobila pandemie COVID-19, musí Evropa omezit svou surovinovou závislost na jiných zemích a rozjet vlastní výrobu.

Evropská unie se podle všeho spoléhá výhradně na dovoz surovin a výrobků ze zemí, jako je Čína a Spojené státy. Pandemie COVID-19 její závislost jasně ukázala a postavila Evropu před následující výzvu: jak by se EU mohla své surovinové závislosti na jiných zemích zbavit?

EU by za tím účelem měla poskytnout finanční prostředky na zřízení evropských společností, jejichž produkty a software by se používaly v elektronických zařízeních, včetně chytrých telefonů a počítačů. Například ve Finsku a Maďarsku by se mohly začít vyrábět evropské mobilní telefony.

Jak to vypadá v současnosti?

V září 2022 předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová ve svém projevu o stavu Unie oznámila přípravu aktu o kritických surovinách. Legislativní návrh z března 2023 má za cíl zajistit EU přístup k bezpečným a udržitelným dodávkám kritických surovin a vytvořit seznam strategických surovin. Parlament k tomu zatím žádné stanovisko ani vyjednávací postoj nezaujal. Parlamentní Výbor pro průmysl, výzkum a energetiku bude o návrhu zprávy hlasovat 9. září 2023. Poté Parlament zahájí jednání s Radou a Evropskou komisí na různých zasedáních nazvaných „trialogy“ a uzavře konečnou dohodu o jejím znění.

Evropský parlament uvedl svou strategii pro kritické suroviny již ve svém usnesení z roku 2021. Navrhl integrovaný přístup v celém hodnotovém řetězci kritických surovin a také aktivní průmyslovou politiku.

Ve svém usnesení z února 2023 pak Parlament zdůraznil význam přístupu ke kritickým surovinám pro ekologickou i digitální transformaci. Hlavními navrhovanými opatřeními bylo budování recyklačních a stabilních sekundárních trhů, využívání domácích zdrojů spolu s rychlejším vydáváním povolení a vytvoření nového Evropského fondu suverenity.

SPOLEČNĚ JSME SILNĚJŠÍ:

PŘIJMOUT SPOLEČNOU ZAHRANIČNÍ POLITIKU

Evropská unie zoufale potřebuje společnou zahraniční politiku. Na světové scéně by tak ukázala svou sílu pramenící z její jednoty, a také by snížila administrativní náklady a stala se plnohodnotnou politickou unií.

Globální události roku 2022 ukázaly jasněji než kdykoliv předtím, že Evropská unie musí stát při sobě. Je důležité, aby byla připravená na budoucí hrozby a zůstala nezávislá na třetích zemích. Společnou zahraniční politikou, která by pomohla udržet v Evropě mír, by toho mohla dosáhnout. Mohlo by to být považováno za klíčový krok k tomu, aby se stala plnohodnotnou politickou unií.

Jak zaznělo během panelové diskuze na setkání EYE, současný vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell prohlásil, že „reakce EU na totální invazi Ruska na Ukrajinu představuje zrod geopolitické Evropy“.

Společná zahraniční politika by EU umožnila ukázat svou sílu a odhodlání na setkáních s jinými státy v rámci diplomatických misí. Pomohla by také zlepšit vnější a vnitřní efektivitu. Klesly by administrativní náklady konzulátů a velvyslanectví a rozhodnutí by mohla být přijímána rychleji a efektivněji.

Kromě toho by společná zahraniční politika pomohla chránit zájmy EU a jejích občanů na celém světě a zároveň podporovat mír a svobodu.

Jak to vypadá v současnosti?

Společná evropská bezpečnostní a obranná politika (SBOP) vznikla v roce 1999 a tvoří hlavní rámec EU pro obranu a řešení krizí.

Současný vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell odpovídá za koordinaci SBOP a předsedá Evropské službě pro vnější činnost (ESVČ) a Evropské obranné agentuře (EDA). Zatímco obecné směřování SBOP určuje Evropská rada, Evropský parlament má svou roli v dohledu nad ní a při sestavování rozpočtu. Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní

politiku proto musí vést pravidelné konzultace s Parlamentem a zohledňovat jeho stanoviska.

Obranná spolupráce v rámci EU pokročila díky iniciativám, jako jsou Stálá strukturovaná spolupráce (PESCO), Evropský obranný fond a Koordinovaný každoroční přezkum v oblasti obrany (CARD).

Evropská komise má Generální ředitelství pro obranný průmysl a vesmír (GR DEFIS), které signalizuje větší důraz na obranu. Rok 2022 byl vyhlášen „Rokem evropské obrany“.

Co dál? Na platformě youthideas.eu jsou stovky nápadů, které jsou stejně relevantní a hodnotné jako ty, které jsme zahrnuli do této zprávy.

Nyní je na nás všech, abychom těmto myšlenkám nejrůznějšími způsoby vdechli život. Jak jste se mohli dočíst na předchozích stránkách, spousta mládežnických organizací již prostřednictvím inspirativních projektů a iniciativ dala věci do pohybu. Jejich vliv na společnost má stejnou váhu jako jakýkoli jiný projev demokracie: stejnou jako dojít do volební místnosti, vzít tužku a zakroužkovat své preferované kandidáty.

Příští evropské volby přicházejí v klíčovém okamžiku našich dějin, kdy ve stále globalizovanějším světě plném výzev každé rozhodnutí přímo ovlivní životy evropských občanů.

Hlasování proto není jen povinnost – je to absolutní nutnost. Pokud chceme být slyšet, musíme se do dění aktivně zapojit. Mluvte se svými přáteli a rodinou, podělte se s nimi o své obavy a

Příští evropské volby přicházejí v klíčovém okamžiku našich dějin, kdy ve stále globalizovanějším světě plném výzev každé rozhodnutí přímo ovlivní životy evropských občanů.

vyslechněte si ty jejich, přemýšlejte o možných řešeních, věnujte se tématům, která s vámi hluboce rezonují, nebo hlasujte pro ty, kteří za ně bojují.

A především si zachovejte naději a nenechte ji vyhasnout.

 EYE2023.EU

 YOUTHIDEAS.EU

 INSTAGRAM.COM/EP_EYE

 FACEBOOK.COM/YOUTHEP

 X.COM/EUROPARL_EYE

